

Parlamentul
Republicii Moldova

CSN 06 nr. 16

31 ianuarie 2024

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

RAPORT la proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale nr. 474 din 15.12.2023, lec. II

În conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a fost sesizată spre dezbateră în fond cu proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale, înregistrat în Parlament cu nr. 474 din 15.12.2023.

Proiectul legii a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a deputaților în Parlamentul Republicii Moldova în corespundere cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

Întru asigurarea executării prevederilor art. 49¹ din Regulamentul Parlamentului a fost anunțată demararea consultărilor publice pe marginea acestui proiect, fiind publicat anunțul corespunzător pe pagina web a Parlamentului cu organizarea ședințe în grupuri de lucru pentru definitivarea acestuia.

În cadrul pregătirii acestuia pentru dezbateră în a doua lectură, la ședința Comisiei au fost examinate amendamentele, propunerile și obiecțiile înaintate prin amendamentul deputatului Lilian Carp, amendamentul Autorității Naționale de Integritate, avizul Guvernului, avizele comisiilor parlamentare, avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, Raportul de expertiză anticorupție, rezultatele cărora sânt expuse în sinteză care este parte componentă a prezentului raport.

Proiectul care se anexează la raportul dat este redactat reieșind din amendamentele, propunerile și obiecțiile acceptate, precum și întru aducerea în corespundere cu regulile tehnicii legislative.

În concluzie, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în rezultatul examinării proiectului respectiv a propus cu votul majorității membrilor comisiei adoptarea proiectului de către Parlament.

Lilian CARP
Președintele Comisiei

Ex.: I. Fondos

LEGE

pentru modificarea unor acte normative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 277–287, art. 586), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 7:

alineatul (1):

la litera c), cuvântul „testele” se substituie cu cuvintele „rezultatele testelor”;

la litera d), cuvintele „aplicarea testului de integritate profesională realizat în privința sa” se substituie cu cuvintele „rezultatele testelor de integritate profesională realizate în privința lor”;

la alineatul (2), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) să declare cadourile și conflictul de interese în conformitate cu legislația, să respingă expres influența necorespunzătoare, iar în cazul imposibilității de a respinge în mod expres influența necorespunzătoare și al afectării activității sale profesionale, să depună un denunț scris către organele competente;”.

2. Articolul 8 alineatul (2):

la litera e), cuvântul „testele” se substituie cu cuvintele „rezultatele testelor”;

litera f) va avea următorul cuprins:

„f) de a sancționa agenții publici care au înregistrat un rezultat negativ al testului de integritate profesională în conformitate cu legislația ce reglementează activitatea agenților publici testați;”.

3. La articolul 9:

alineatul (1) se completează cu literele d¹) și h) cu următorul cuprins:

„d¹) de a solicita de la entitatea publică ierarhic superioară și/sau de la organul de autoadministrare informații despre măsurile întreprinse în vederea excluderii factorilor de risc externi, identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care generează riscuri de corupție;”

„h) de a efectua vizite de documentare la entitatea publică supusă evaluării integrității instituționale.”

alineatul (2) se completează cu litera c¹) cu următorul cuprins:

„c¹) de a prezenta entității publice ierarhic superioare și/sau organului de autoadministrare recomandări privind excluderea factorilor de risc externi, identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care vor permite reducerea manifestărilor de corupție în rândul agenților publici;”.

4. Articolul 10:

la alineatul (5), textul „întreprinde acțiuni de evitare a testării integrității profesionale a respectivului agent public sau de încetare a testului de integritate profesională în privința lui, astfel încât să nu admită deconspirarea activității de testare” se substituie cu textul „nu admite deconspirarea activității de testare și informează imediat în acest sens conducătorul instituției care evaluează integritatea instituțională. Conducătorul instituției care evaluează integritatea instituțională verifică dacă, în situația creată, există sau nu un conflict de interese”;

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Rezultatul testului de integritate profesională desfășurat în privința unui agent public cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (5) este apreciat de către instituția care evaluează integritatea instituțională ca fiind neconcludent, în condițiile art. 17.”

5. La articolul 12:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Numărul entităților publice selectate pentru a fi supuse evaluării integrității instituționale de către Centrul Național Anticorupție se stabilește în

funcție de complexitatea structurii organizaționale a entității publice, numărul activităților vulnerabile selectate pentru a fi evaluate, precum și în funcție de resursele umane disponibile ale Centrului.”

6. Articolul 13:

la alineatul (1), litera d) va avea următorul cuprins:

„d) etapa a patra – elaborarea raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale și emiterea recomandărilor privind înlăturarea riscurilor de corupție identificate și îmbunătățirea climatului de integritate instituțională.”

la alineatul (5), după cuvintele „Etapa a patra presupune” se introduc cuvintele „elaborarea raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale și”.

7. Articolul 17 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Aprecierea rezultatului testului de integritate profesională se efectuează de către instituția care evaluează integritatea instituțională, după finalizarea testării integrității profesionale.”

8. Articolul 18:

la alineatul (1), cuvintele „tuturor etapelor” se substituie cu cuvintele „primelor trei etape”;

la alineatul (5), textul „termen de 3 zile lucrătoare” se substituie cu textul „termen de 5 zile lucrătoare”;

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale este făcută publică pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională, în termen de 5 zile din momentul transmiterii versiunii complete a acestui raport în condițiile alin. (5).”

9. Articolul 19:

la alineatul (3), textul „de 60 de zile” se substituie cu textul „de până la 12 luni”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) În cazul riscurilor de corupție descrise în raportul privind rezultatele evaluării integrității instituționale, a căror apariție este determinată de factori de risc externi, entitatea publică va include în planul de integritate acțiuni indirecte, preparatoare în vederea diminuării acestor riscuri. Totodată, entitatea publică ierarhic superioară și/sau organul de autoadministrare vor include în planurile anuale de activitate acțiuni directe de excludere a factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale.”

la alineatul (6), textul „La expirarea termenului prevăzut la alin. (3), entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare întocmește” se substituie cu textul „Entitatea publică sau, după caz, organul de autoadministrare întocmește semestrial”.

10. Articolul 20:

la alineatul (1), cuvintele „în consolidarea climatului de integritate instituțională a entității publice” se exclud;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Gradul de implementare a Planului de integritate este apreciat de către instituția care a evaluat integritatea instituțională în funcție de numărul acțiunilor realizate și de impactul acestora. Planul de integritate se consideră implementat cu succes în cazul în care majoritatea măsurilor incluse în plan, dar nu mai puțin de trei pătrimi, au fost realizate, cu unele excepții care nu pot fi imputate entității publice.”

la alineatul (3), litera c) se abrogă;

alineatul (6) se abrogă.

11. La articolul 21 alineatul (6), textul „instanța de judecată conform art. 17” se substituie cu cuvintele „instituția care evaluează integritatea instituțională”, iar cuvintele „rezultatului negativ de către instanța de judecată” – cu cuvintele „rezultatului testării”.

12. Articolul 22:

în denumirea articolului, cuvântul „testelor” se substituie cu cuvintele „rezultatului testului”;

alineatele (1), (2) și (4) vor avea următorul cuprins:

„(1) Rezultatul testului de integritate profesională poate fi contestat de către agentul public testat în termen de 15 zile de la data comunicării acestuia, în ordinea contenciosului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile. Odată cu contestarea rezultatului testului de integritate profesională, agentul public informează în scris entitatea publică în care activează cu privire la contestația depusă. Contestarea rezultatului testului de integritate profesională suspendă cursul termenului de prescripție de tragere la răspundere disciplinară.

(2) În cazul în care agentul public testat demisionează până la primirea de către entitatea publică a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale, termenul de contestare a rezultatului testului de integritate profesională curge din momentul în care acesta este comunicat agentului public testat.”

„(4) Sancțiunea disciplinară aplicată ca urmare a rezultatului negativ al testului de integritate profesională se contestă în ordinea contenciosului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile. Contestarea sancțiunii disciplinare suspendă termenul de prescripție a răspunderii disciplinare.”

la alineatul (5), cuvintele „și care a verificat rezultatele testării” se exclud.

13. Articolul 23 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Înregistrările prevăzute la alin. (1) care sunt necesare pentru dezvoltarea profesională a testorilor sau pentru schimbul de experiență instituțională pot fi păstrate de instituția care evaluează integritatea instituțională fără limită de timp, fiind prelucrate astfel încât să nu fie identificată identitatea agenților publici testați. Aceste înregistrări nu sunt accesibile publicului larg.”

14. Articolul 24 va avea următorul cuprins:

„Articolul 24. Controlul parlamentar asupra activității de evaluare a integrității instituționale

Controlul parlamentar asupra activității de evaluare a integrității instituționale este exercitat în conformitate cu prevederile art. 44¹ din Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și ale art. 29 și 30 din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.”

15. La articolul 25, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Autorizarea testării integrității profesionale, examinarea contestațiilor cu privire la rezultatele testelor de integritate profesională și a sancțiunilor disciplinare

aplicate ca urmare a rezultatelor negative ale acestora, precum și refuzul aplicării sancțiunilor disciplinare ca urmare a eșuării planului de integritate se află sub control judiciar.”

16. La articolul 26:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) În scopul asigurării logistice a testelor de integritate profesională, subdiviziunii specializate a instituției care evaluează integritatea instituțională i se eliberează mijloace financiare pentru procurarea/închirierea bunurilor și serviciilor necesare pentru crearea și aplicarea unor situații virtuale simulate ale testelor de integritate profesională.

(3) Modul de gestionare a mijloacelor financiare destinate asigurării logistice a testelor de integritate profesională se stabilește printr-un regulament aprobat de directorul instituției care evaluează integritatea instituțională.”

Art. II. – La articolul 3 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 245–246, art. 513), cu modificările ulterioare, alineatul (1) se completează cu literele e²–e⁵) cu următorul cuprins:

„e²) angajații autorităților/instituțiilor publice aflate la autogestiune, cu excepția angajaților care desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice, precum și cu excepția angajaților autorităților/instituțiilor publice din domeniile sănătății, culturii, educației și cercetării;

e³) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor din cadrul instituțiilor publice bugetare, cu excepția celor care conduc subdiviziuni ce desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice, precum și cu excepția persoanelor cu funcții de conducere a subdiviziunilor din instituțiile publice din domeniile sănătății, culturii, educației și cercetării;

e⁴) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor și persoanele cu funcții de control din cadrul întreprinderilor de stat și al întreprinderilor municipale, al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, cu excepția celor care conduc subdiviziuni ce desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice;

e⁵) președinții și vicepreședinții partidelor politice, membrii organelor executive centrale ale partidelor politice, indiferent de denumirea pe care o au acestea conform statutului partidului, care nu dețin alte funcții vizate de prezentul articol;”.

Art. III. – La articolul 3 din Legea integrității nr. 82/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 229–243, art. 360), cu modificările ulterioare, noțiunea de „agent public” se completează cu textul „, , sau, după caz, persoana încadrată într-o entitate publică și care este subiect al declarării averii și intereselor personale în conformitate cu art. 3 alin. (1) lit. e²)–e⁴) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ЗАКОН

о внесении изменений в некоторые нормативные акты

Парламент принимает настоящий органический закон.

Ст. I. – В Закон об оценке институциональной неподкупности № 325/2013 (повторное опубликование: Официальный монитор Республики Молдова, 2016 г., № 277–287, ст. 586), с последующими изменениями, внести следующие изменения:

1. В статье 7:

в части (1):

пункт с) после слова «относительно» дополнить словом «результатов»;

в пункте d) слова «применение по отношению к ним теста» заменить словами «результаты проведенных в их отношении тестов»;

пункт с) части (2) изложить в следующей редакции:

«с) декларировать подарки и конфликт интересов в соответствии с законодательством, прямо противостоять ненадлежащему влиянию, а в случае невозможности прямо противостоять ненадлежащему влиянию и нанесению ущерба его профессиональной деятельности – подать письменное уведомление в компетентные органы;».

2. В части (2) статьи 8:

в пункте e) слова «о тестах» заменить словами «о результатах тестов»;

пункт f) изложить в следующей редакции:

«f) применять санкции в отношении публичных должностных лиц, получивших отрицательные результаты по итогам теста на профессиональную неподкупность, в соответствии с положениями законодательства, регулирующего деятельность тестируемых публичных должностных лиц;».

3. В статье 9:

часть (1) дополнить пунктами d¹) и h) следующего содержания:

«d¹) запрашивать у вышестоящего публичного органа и/или органа самоуправления информацию о мерах, принятых для исключения выявленных в процессе оценки институциональной неподкупности внешних факторов риска, создающих риски коррупции;»;

«h) осуществлять визиты для документирования фактов в публичный орган, подлежащий оценке институциональной неподкупности.»;

часть (2) дополнить пунктом с¹) следующего содержания:

«с¹) представлять вышестоящему публичному органу и/или органу самоуправления рекомендации в отношении исключения выявленных в процессе оценки институциональной неподкупности внешних факторов риска, что позволит снизить проявления коррупции среди публичных должностных лиц;».

4. В статье 10:

в части (5) слова «предпринимает действия для избежания тестирования профессиональной неподкупности данного публичного должностного лица или прекращения теста на профессиональную неподкупность в его отношении с тем, чтобы не допустить рассекречивания деятельности по тестированию.» заменить текстом «не допускает рассекречивание деятельности по тестированию и незамедлительно информирует об этом руководителя учреждения, оценивающего институциональную неподкупность. Руководитель учреждения, оценивающего институциональную неподкупность, проверяет наличие или отсутствие в сложившейся ситуации конфликта интересов.»;

часть (6) изложить в следующей редакции:

«(6) Результат теста на профессиональную неподкупность, проведенного в отношении публичного должностного лица с нарушением положений частей (4) и (5), признается учреждением, оценивающим институциональную неподкупность, неопределенным в соответствии со статьей 17.».

5. В статье 12:

единую часть считать частью (1);

дополнить статью частью (2) следующего содержания:

«(2) Количество публичных органов, отобранных для проведения оценки институциональной неподкупности Национальным центром по борьбе с коррупцией, устанавливается в зависимости от сложности организационной структуры публичного органа, количества уязвимых видов деятельности, отобранных для оценки, а также в зависимости от доступных кадровых ресурсов Центра.»

6. В статье 13:

пункт d) части (1) изложить в следующей редакции:

«d) четвертый этап – разработка отчета о результатах оценки институциональной неподкупности и дача рекомендаций по устранению выявленных рисков коррупции и улучшению атмосферы институциональной неподкупности.»;

часть (5) после слов «Четвертый этап подразумевает» дополнить словами «разработку отчета о результатах оценки институциональной неподкупности и».

7. Статью 17 дополнить частью (1¹) в следующей редакции:

«(1¹) Оценка результатов теста на профессиональную неподкупность проводится учреждением, оценивающим институциональную неподкупность, по завершении тестирования профессиональной неподкупности.»

8. В статье 18:

в части (1) слова «всех этапов,» заменить словами «первых трех этапов,»;

в части (5) слова «трех рабочих дней» заменить словами «пяти рабочих дней»;

часть (6) изложить в следующей редакции:

«(6) Обезличенная версия отчета о результатах оценки институциональной неподкупности обнародуется на официальной веб-странице учреждения,

оценивающего институциональную неподкупность, в течение пяти дней с момента передачи полной версии данного отчета в соответствии с частью (5).».

9. В статье 19:

в части (3) слова «60 дней» заменить словами «не более 12 месяцев»;

часть (4) изложить в следующей редакции:

«(4) В случае рисков коррупции, изложенных в отчете о результатах оценки институциональной неподкупности, появление которых обусловлено внешними факторами риска, публичный орган включает в план по неподкупности косвенные, подготовительные действия, направленные на уменьшение этих рисков. При этом вышестоящий публичный орган и/или орган самоуправления включает в годовые планы деятельности прямые действия по исключению внешних факторов риска, выявленных в процессе оценки институциональной неподкупности.»;

в части (6) слова «По истечении срока, предусмотренного частью (3), публичный орган» заменить словами «Публичный орган», а слово «отчет» – словами «полугодовой отчет».

10. В статье 20:

в части (1) слова «прогресс в деле улучшения атмосферы институциональной неподкупности публичного органа,» заменить словами «достигнутый прогресс,»;

часть (2) изложить в следующей редакции:

«(2) Степень реализации Плана по неподкупности оценивает учреждение, проводшее оценку институциональной неподкупности, с учетом количества проведенных мероприятий и оказанного ими воздействия. План по неподкупности признается успешно реализованным в случае, когда реализовано большинство, но не менее трех четвертых включенных в план мер, за некоторыми исключениями, не зависящими от публичного органа.»;

пункт с) части (3) признать утратившим силу;

часть (6) признать утратившей силу.

11. В части (6) статьи 21 слова «судебной инстанцией согласно статье 17.» заменить словами «учреждением, оценивающим институциональную неподкупность.», а слова «присвоения отрицательного результата судебной инстанцией.» – словами «оценки результата тестирования.».

12. В статье 22:

в наименовании статьи слово «тестов» заменить словами «результата теста»;

части (1), (2) и (4) изложить в следующей редакции:

«(1) Результат теста на профессиональную неподкупность может быть обжалован тестируемым публичным должностным лицом в течение 15 дней со дня его сообщения в порядке административного судопроизводства без соблюдения предварительного производства. Одновременно с обжалованием результата теста на профессиональную неподкупность публичное должностное лицо должно в письменной форме проинформировать о поданной жалобе публичный орган, в котором работает. Обжалование результата теста на профессиональную неподкупность приостанавливает течение срока давности привлечения к дисциплинарной ответственности.

(2) Если тестируемое публичное должностное лицо освобождается от должности до получения публичным органом отчета о результатах оценки институциональной неподкупности, срок обжалования результата теста на профессиональную неподкупность исчисляется с момента сообщения об этом тестируемому публичному должностному лицу.»;

«(4) Дисциплинарное взыскание, наложенное в связи с отрицательным результатом теста на профессиональную неподкупность, обжалуется в порядке административного судопроизводства без соблюдения предварительного производства. Обжалование дисциплинарного взыскания приостанавливает срок давности дисциплинарной ответственности.»;

в части (5) слова «и проверивший результаты тестирования» исключить.

13. Статью 23 дополнить частью (2¹) следующего содержания:

«(2¹) Записи, предусмотренные частью (1), которые необходимы для повышения профессиональной квалификации тестирующих или для обмена институциональным опытом, могут храниться учреждением, осуществляющим оценку институциональной неподкупности, неограниченное время, но

обрабатываться таким образом, чтобы личность тестируемых публичных должностных лиц не могла быть установлена. Эти записи не являются доступными широкой общественности.».

14. Статью 24 изложить в следующей редакции:

«Статья 24. Парламентский контроль деятельности по оценке институциональной неподкупности

Парламентский контроль деятельности по оценке институциональной неподкупности осуществляется в соответствии с положениями статьи 44¹ Закона о Национальном центре по борьбе с коррупцией № 1104/2002 и статьями 29 и 30 Закона о Службе информации и безопасности Республики Молдова № 136/2023.».

15. Часть (1) статьи 25 изложить в следующей редакции:

«(1) Авторизация тестирования профессиональной неподкупности, рассмотрение жалоб на результаты тестов на профессиональную неподкупность и дисциплинарные взыскания, наложенные в связи с их отрицательными результатами, а также отказ в наложении дисциплинарных взысканий в связи со срывом плана по неподкупности находятся под судебным контролем.».

16. В статье 26:

единую часть считать частью (1);

дополнить статью частями (2) и (3) следующего содержания:

«(2) В целях материально-технического обеспечения тестов на профессиональную неподкупность специализированному подразделению учреждения, оценивающего институциональную неподкупность, выделяются финансовые средства на приобретение/аренду имущества и услуг, необходимых для создания и поддержания мнимых, имитированных ситуаций тестов на профессиональную неподкупность.

(3) Порядок управления финансовыми средствами, предназначенными для материально-технического обеспечения тестов на профессиональную неподкупность, устанавливается положением, утвержденным директором учреждения, оценивающего институциональную неподкупность.».

Ст. II. – Часть (1) статьи 3 Закона о декларировании имущества и личных интересов № 133/2016 (Официальный монитор Республики Молдова, 2016 г., № 245–246, ст. 513), с последующими изменениями, дополнить пунктами e²)–e⁵) следующего содержания:

e²) работники органов публичной власти/публичных учреждений, находящихся на самоуправлении, за исключением работников, осуществляющих вспомогательную деятельность, – делопроизводство, протокольную, административно-хозяйственную, техническую, а также за исключением работников органов публичной власти/публичных учреждений в областях здравоохранения, культуры, образования и исследований;

e³) лица, занимающие руководящие должности в подразделениях в составе бюджетных публичных учреждений, за исключением руководителей подразделений, осуществляющих вспомогательную деятельность, – делопроизводство, протокольную, административно-хозяйственную, техническую деятельность, а также за исключением лиц, занимающих руководящие должности в подразделениях публичных учреждений в области здравоохранения, культуры, образования и научных исследований;

e⁴) лица, занимающие руководящие должности в подразделениях, и лица, выполняющие функции контроля в государственных и муниципальных предприятиях, коммерческих обществах с полностью или преимущественно государственным капиталом, за исключением руководителей подразделений, осуществляющих вспомогательную деятельность, – делопроизводство, протокольную, административно-хозяйственную, техническую деятельность;

e⁵) председатели политических партий и их заместители, члены центральных исполнительных органов политических партий, независимо от их наименования согласно уставу партии, не занимающие иных должностей, предусмотренных настоящей статьей;».

Ст. III. –В статье 3 Закона о неподкупности № 82/2017 (Официальный монитор Республики Молдова, 2017 г., № 229–243, ст. 360), с последующими изменениями, понятие «публичный агент» дополнить словами «или по обстоятельствам лицо, работающее в публичном субъекте и являющееся субъектом декларирования имущества и личных интересов в соответствии с положениями пунктов e²)–e⁴) части (1) статьи 3 Закона о декларировании имущества и личных интересов № 133/2016;».

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПАРЛАМЕНТА

SINTEZA
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor
la proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 325
din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale

nr. 474 din 15.12.2023

1.	2.	3.	4.
Nr. crt.	Autorul și conținutul amendamentului/propunerii/obiecției	Note (poziția Centrului Național Anticorupție)	Rezultatul examinării de către comisia sesizată în fond
1	2	3	4
1.	<p>Direcția Generală Juridică Cu titlu de observație generală, se va ține cont că, „sintagma” reprezintă o unitate sintactică stabilă, formată din mai multe cuvinte între care există un raport de subordonare, constituind o parte a unei propoziții sau a unei fraze. La schimbarea unor cuvinte din conținutul textului unui act normativ, pentru exprimarea corectă, se menționează despre substituirea „cuvintelor” respective, iar la schimbarea unor cifre, semne și cuvinte din conținutul textului unui act normativ, pentru exprimarea corectă, se menționează despre substituirea „textului” respectiv. Întreg conținutul textului proiectului urmează a fi redactat corespunzător, întru aducerea în corespundere cu regulile tehnicii legislative.</p>	Se acceptă	<p>Se acceptă. În procesul redactării proiectului se va ține cont de obiecțiile înaintate</p>
2.	<p>Direcția Generală Juridică În denumirea proiectului și în textul introductiv al Articolului unic, formula „nr.325 din 23 decembrie 2013” se va substitui prin „nr. 325/2013”, conform practicii de redactare a actelor normative. <i>Obiecția este valabilă și pentru pct.12 din proiect, cu referire la noua redacție a art. 24.</i> Conform art.62 alin.(1) din aceeași lege, modificarea actului normativ constă în schimbarea oficială a textului actului, inclusiv a dispozițiilor finale sau tranzitorii, realizată prin modificări, excluderi sau completări ale unor părți din text. Prin urmare, în textul introductiv al „Articolului unic” nu este necesară referința la completare, deoarece modificările includ și completări.</p>	Se acceptă	<p>Se acceptă. Totodată luând în considerare Amendamentului deputatului L. Carp și propunerile din Avizul Guvernului expuse la pct. 16 din Sinteză, titlul legii se va modifica în „Lege pentru modificarea unor acte normative”. De asemenea, se va renumera articolele din proiect.</p>

3.	<p>Guvernul RM La pct. 1, pentru a asigura o mai bună claritate a normei juridice, la art. 7 alin. (2), lit. c) se propune a avea următorul cuprins: „c) să declare cadourile și conflictul de interese în conformitate cu legislația, să respingă expres influența necorespunzătoare, iar în cazul imposibilității de a respinge expres influența și al afectării activității sale profesionale, să depună un denunț scris către organele competente”. Art. 10 alin. (6) din Legea nr. 325/2013 urmează a fi ajustat conform propunerilor prevăzute la pct. 5, care vizează modificarea art. 17. Astfel, alin. (6) se propune a avea următorul cuprins: „(6) Rezultatul testului de integritate profesională desfășurat în privința unui agent public cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (5) este apreciat de către instituția care evaluează integritatea instituțională ca neconcludent, în condițiile art. 17.”</p>	Se acceptă	Se acceptă
4.	<p>Direcția Generală Juridică La pct. 4, cu referire la modificarea alin. (5) al art. 13, referința la prevederea care se propune spre modificare, se va expune în redacție nouă, conform regulilor de elaborare a actelor normative. Propunem următoarea redacție: „la alineatul (5) după cuvântul „presupune” se introduce textul „elaborarea raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale și”.”.</p>	Se acceptă	Se acceptă
5.	<p>Guvernul Republicii Moldova La pct. 6, analizând modificările propuse la art. 18 din Legea nr. 325/2013, se atestă că acestea nu înlătură deficiențele apărute în procesul de aplicare a mecanismului de evaluare instituțională privitor la termenul și condițiile de publicare a versiunii complete/depersonalizate a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale. Un prim aspect, termenul de „3 zile lucrătoare din momentul definitivării lui” prevăzut la alin. (5) al art. 18 se consideră a fi prea mic atunci când acțiunile care trebuie realizate sunt prea complexe</p>	Se acceptă	Se acceptă

sau necesită perioade mai îndelungate pentru a fi îndeplinite. În plus, stabilirea unor termene prea scurte poate duce inevitabil la încălcarea acestora.

În ceea ce privește redacția în vigoare a alin. (6) din art. 18 din Legea nr. 325/2013, care prevede că versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale este făcută publică pe site-ul web oficial al instituției care evaluează integritatea instituțională, concomitent cu transmiterea versiunii complete a raportului de evaluare, aceasta, la fel, este lacunară și necesită a fi modificată.

Astfel, se presupune că regulile care prevăd că „versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale trebuie să fie făcută publică pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională, în același timp cu transmiterea versiunii complete a raportului de evaluare” stabilesc un termen de publicare prea scurt, adică de o zi sau chiar de câteva ore de la înregistrarea raportului în cancelaria instituției care evaluează integritatea instituțională.

Mai mult decât atât, publicarea raportului în zilele imediat următoare ar putea fi calificată ca nerespectare a normelor indicate *supra*. Aspectul dat a fost vizat în Raportul de evaluare a activității Centrului Național Anticorupție pentru perioada ianuarie 2016 – septembrie 2021, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 186/2021, fiind specificat că „Centrul Național Anticorupție în repetate cazuri a încălcat termenul de publicare pe pagina sa web a rapoartelor privind rezultatele evaluării integrității instituționale a entităților evaluate. Nu au fost publicate la timp rapoartele de evaluare a integrității instituționale [...], acestea fiind publicate peste o perioadă îndelungată și împreună cu rapoartele de monitorizare a implementării planului de integritate”.

Lipsa unor termene clare acordă persoanelor responsabile competența de a institui și de a stabili/prelungi termenele fără unele restricții sau obligații de a oferi o justificare clară pentru asemenea prelungiri.

Se recomandă completarea pct. 6 din proiect cu norme care modifică art. 18 alin. (5) și (6) după cum urmează:

	<p>1. La alin. (5), textul „termen de 3 zile lucrătoare” se propune a fi substituit cu textul „termen de 5 zile lucrătoare”.</p> <p>2. Alin. (6) se propune a fi expus în următoarea redacție: „(6) Versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale este făcută publică pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională, în termen de 5 zile din momentul transmiterii versiunii complete a raportului de evaluare în condițiile alin. (5)”.</p>		
6.	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 7, potrivit amendamentelor propuse la art. 19 din Legea nr. 325/2013, se constată că proiectul nu abordează problema legată de factorii externi care generează riscuri de corupție, identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale. În acest caz, se precizează că urmare a faptului că acești factori externi, de regulă, se află în afara controlului entității publice evaluate, recomandările de înlăturare formulate de către Centrul Național Anticorupție, care permit diminuarea fenomenului corupției în rândul agenților publici, nu sunt reflectate în planul de integritate aprobat de entitatea evaluată.</p> <p>Cu toate acestea, pot fi generate riscuri de corupție, având ca rezultat compromiterea climatului de integritate instituțională și a integrității în sectorul public.</p> <p>Astfel, pentru a asigura o implementare eficientă a Legii nr. 325/2013, proiectul se impune a fi completat cu norme care să prevadă obligația de înlăturare a factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare, care sunt sub controlul altor entități publice. Această obligație se poate realiza prin includerea în planul anual de activitate al acestora a recomandărilor formulate în procesul de evaluare și prin informarea anuală a instituției care a evaluat integritatea instituțională cu privire la progresele înregistrate. În acest sens, se menționează că asemenea modificări vor permite excluderea circumstanțelor care încurajează sau provoacă apariția manifestărilor</p>	Se acceptă	Se acceptă

de corupție în cadrul entității publice implementatoare sau care le perpetuează.

De altfel, această concluzie rezultă din Raportul de evaluare ex-post de impact a Legii nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, elaborat de către Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, potrivit căruia se recomandă „Completarea Legii nr. 325/2013 cu norme care să prevadă obligația de înlăturare a factorilor de risc externi care sunt sub controlul altor entități publice și care au impact asupra activității entității evaluate, prin includerea în planul anual de activitate a recomandărilor formulate în procesul de evaluare, și informare anuală a instituției care a evaluat integritatea instituțională despre progresele înregistrate.”.

Prin urmare, pentru a asigura o implementare eficientă a Legii nr. 325/2013, și anume în ceea ce privește factorii externi care generează riscuri de corupție, identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, **se recomandă completarea proiectului cu reglementări privind obligația de înlăturare a factorilor de risc externi care generează riscuri de corupție, de către entitatea publică ierarhic superioară și/sau organul de autoadministrare, după cum urmează:**

1. La art. 9 alin. (1) din Legea nr. 325/2013, se propune completarea cu litera (d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) de a solicita de la entitatea publică ierarhic superioară și/sau de la organul de autoadministrare informații despre măsurile întreprinse în vederea excluderii factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care determină riscuri de corupție”.

2. La art. 9 alin. (2) din Legea nr. 325/2013, se propune completarea cu o literă nouă (c¹) cu următorul cuprins:

„c¹) de a prezenta entității publice ierarhic superioare și/sau organului de autoadministrare recomandări de excludere a factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care vor permite

	<p>reducerea manifestărilor de corupție în rândul agenților publici”.</p> <p>3. La art. 19 din Legea nr. 325/2013, se propune expunerea alin. (4) în următoarea redacție: „(4) În cazul riscurilor de corupție descrise în raportul privind rezultatele evaluării integrității instituționale, a căror apariție este determinată de factori de risc externi, entitatea publică va include în planul de integritate acțiuni indirecte, preparatoare în vederea diminuării acestor riscuri. Totodată, entitatea publică ierarhic superioară și/sau organul de autoadministrare va include în planurile anuale de activitate acțiuni directe de excludere a factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care determină riscuri de corupție.”.</p>		
7.	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 8, semnalăm că nu este clară propunerea de modificare a art. 20 din Legea nr. 325/2013, în partea ce vizează abrogarea lit. c) din alin. (3) și alin. (6). În aceeași ordine de idei, se va examina suplimentar oportunitatea modificării alin. (2) al art. 20, or raționamentele care vin să argumenteze intervenția legislativă respectivă nu se regăsesc în nota informativă în acest sens.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Cu referire la art.20 alin (3) lit. c) se menționează că pe de o parte prin modificarea art.20 alin (2) se stabilește exact situația în care Planul de Integritate (PI) se consideră implementat cu succes.</p> <p>Pe de altă parte, prin excluderea alin.3 lit.c) art.20 se propune instituirea a 2 situații când PI este considerat ca eșuat: în cazul neaprobării PI și nerealizării în termen a măsurilor incluse în PI, adică în cazul în care acțiunile din Plan au fost</p>	<p>Se acceptă poziția CNA</p>

		<p>realizate în proporții de mai puțin de trei pătrimi.</p> <p>De menționat că la finalizarea procesului de monitorizare a PI, CNA apreciază nivelul de realizare a acestuia.</p> <p>Astfel, PI fiind apreciat ca implementat cu succes sau eșuat atât în cadrul evaluării primare cât și în cadrul evaluării repetate.</p> <p>În cazul evaluării repetate în care o treime sau mai mulți din agenții publici sunt implicați în incidente de integritate (situație prevăzută la alin. 3 lit c) art. 20), PI nu poate fi declarat ca eșuat din considerentul că la etapa dată urmare a finalizării procesului de evaluare primară și aprobării PI, implementarea acestuia este finalizată.</p> <p>Corespunzător, gradul de implementare fiind apreciat de CNA (în cadrul evaluării repetate nu poți declara un PI ca eșuat care deja a fost apreciat de către CNA). Altfel, urmare a finalizării perioadei de implementare, CNA</p>	
--	--	--	--

declară PI ca unul implementat cu succes sau eşuat

Suplimentar, se remarcă că evaluarea repetată se realizează în condițiile cap.II din lege și se finalizează cu elaborarea unui PI de către entitatea evaluată. Situație identică evaluării primare.

În concluzie, PI nu poate fi declarat eşuat în cadrul evaluării repetate, din considerentul că nivelul de implementare al acestuia este apreciat urmare a evaluării primare, iar perioada de implementare a PI și de apreciere a nivelului de implementare este finalizată.

II. Cu referire la normele art.20 alin.(6) din Legea nr.325/2013, se menționează că acesta contravine prevederilor art.18 alin.5) și 6) din Legea nr.325/2013.

Totodată, de menționat că versiunea completă a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale cuprinde date cu caracter

personal. Din aceste considerente, în cazul eșuării planului de integritate adoptat de organul de autoadministrare al entității publice supuse evaluării repetate, versiunile complete ale rapoartelor privind rezultatele evaluării integrității instituționale întocmite inițial și, după caz, repetat nu pot fi publicate pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională”.

Mai mult, potrivit art.18 alin.(6) „*Versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale este făcută publică pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională, concomitent cu transmiterea versiunii complete a raportului în condițiile alin.(5)*”.

Corespunzător, pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională se publică

		<p>doar versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale. Din aceste considerente, inclusiv în vederea protecției datelor cu caracter personal, normele art.20 alin.6) din Legea 325/2013 necesita a fi abrogate.</p>	
8.	<p>Guvernul Republicii Moldova La pct. 10 din proiect, referitor la propunerea de modificare a art. 22 alin. (1) din Legea nr. 325/2013, prin introducerea termenului de 15 zile de contestare a rezultatului testului de integritate profesională, termenul de contestare se recomandă fi adus în concordanță cu prevederile art. 209 alin. (1) din Codul administrativ nr.116/2018, potrivit căruia acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Proiectul stabilește ca termenul de contestare a rezultatului testului de integritate profesională să fie de 15 zile, din considerentul că termenul de aplicare a sancțiunii disciplinare este de 30 de zile. Astfel, termenul de 30 de zile pentru contestarea rezultatului testului de integritate profesională se suprapune cu termenul de aplicare a sancțiunii disciplinare, creând impedimente pentru desfășurarea unei proceduri disciplinare efective, inclusiv poate duce la omiterea termenului de aplicare a sancțiunii disciplinare.</p>	<p>Se acceptă poziția CNA</p>

<p>9. Guvernul Republicii Moldova</p> <p>La pct. 11, privind completarea art. 23 cu alin. (2¹), conform căruia, „în scopul de dezvoltare profesională a testorilor sau schimb de experiență instituțională, înregistrările audio/video a testului de integritate pot fi păstrate fără limită de timp, însă acestea urmează a fi prelucrate în așa mod, ca să nu fie identificată identitatea agentului public testat. Aceste înregistrări nu sunt destinate pentru vizualizare publicului larg”, excedă, în primul rând, domeniul de reglementare al Legii nr. 325/2013, or legea respectivă stabilește scopul, principiile, mijloacele, metodele, procedurile și efectele juridice ale evaluării integrității instituționale în cadrul entităților publice și nu aspectele ce vizează dezvoltarea profesională a testorilor sau schimbul de experiență instituțională a acestora.</p> <p>În al doilea rând, se constată contrazicerea amendamentului cu termenele generale stabilite de alin. (1) de păstrare a înregistrărilor efectuate în cadrul testelor de integritate profesională, cu prevederile alin. (3) și (4) al art. 23 care prevăd distrugerea înregistrărilor audio/video primare și cele prelucrate, efectuate în cadrul testului de integritate profesională, deținute de către instituția care a evaluat integritatea instituțională, precum și cele pe care entitățile publice sau, după caz, organele de autoadministrare le-au primit de la instituția care a evaluat integritatea instituțională, de respectivele instituții, după expirarea termenelor stabilite la alin. (1) al aceluiași articol al Legii nr. 325/2013. Pentru încălcarea regimului de păstrare, acces și distrugere a înregistrărilor audio/video efectuate în cadrul testului de integritate profesională survine răspunderea prevăzută pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal sau, după caz, ale Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Astfel, deși art. 23 alin. (1) impune condiția păstrării înregistrărilor efectuate în cadrul testelor de integritate profesională în termenele prestabilite, autorul prin completarea art. 23 cu alin. (2¹) exceptează de la distrugere înregistrările audio/video primare și cele prelucrate, efectuate în cadrul testului de integritate profesională, instituind păstrarea fără limită de timp a înregistrărilor menționate anterior, în scopul dezvoltării profesionale a testorilor sau schimbului de experiență instituțională.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>În viziune noastră amendamentul propus nu excedă domeniul de reglementarea a Legii nr.325/2013, deoarece ține nemijlocit de reglementarea păstrării înregistrărilor audio/video a testului de integritate profesională.</p> <p>În cadrul desfășurării testelor de integritate profesională unele înregistrări audio/video a testului de integritate profesională reprezintă un interes sporit atât pentru instruirea testorilor, cât și pentru schimbul de experiență. Totodată, în privința protecției datelor cu caracter personal atragem atenția că înregistrările care se propun a fi păstrate fără limită de timp urmează a fi prelucrate astfel încât să nu fie identificată identitatea agentului public testat.</p> <p>De asemenea, potrivit art.19 din Legea nr.133/2011 organul de control al</p>	<p>Se acceptă propunerile CNA</p>
--	---	--

	<p>În subsidiar, norma propusă pentru completarea art. 23 alin. (2¹) este în stare să permită abuzuri, în contextul în care înregistrările video/audio efectuate în cadrul testelor de integritate profesională nu sunt destinate pentru vizualizare publicului larg și nu specifică subiectul (entitatea publică) care va asigura sau va exercita controlul respectării prevederilor legale privind protecția datelor cu caracter personal a agentului public testat vizat în înregistrările video/audio.</p>	<p>prelucrărilor de date cu caracter personal este Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.</p> <p>Astfel, propunem de a expune alin.(2¹) al art.23 din proiect în următoarea redacție: “(2¹) Înregistrările audio/video a testului de integritate profesională care sunt necesare pentru dezvoltarea profesională a testorilor sau schimb de experiență instituțională, pot fi păstrate de către instituția care evaluează integritatea instituțională fără limită de timp, fiind prelucrate astfel încât să nu fie identificată identitatea agentului public testat . Acestea înregistrări nu sunt destinate pentru vizualizare publicului larg”.</p>	
<p>10.</p>	<p>Direcția Generală Juridică La pct. 11 În textul propus pentru alin. (2¹), atragem atenție la utilizarea cuvântului „însă” și utilizarea expresiei „în așa mod, ca să nu fie”, care nu corespund stilului juridic al actelor normative. Textul alin. (2¹) necesită a fi revăzut și expus în redacție nouă.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Art. 23 alin.(2¹) a fost reformulat conform propunerii de la pct.9 din prezenta sinteză.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>11.</p>	<p>Guvernul Republicii Moldova</p>	<p>Se acceptă</p>	

La **pct. 12 din proiect**, semnalăm că amendamentul conține norme de trimitere defectuoase, or Legea nr. 753-XIV/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a fost abrogată prin Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Astfel, **se recomandă substituirea textului „art. 44¹ al Legii nr. 1104-XV din 06 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și art. 20 din Legea nr. 753-XIV din 23 decembrie 1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova” cu textul „art. 44¹ din Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și art. 30 din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”.**

Complementar, după o analiză detaliată a prevederilor proiectului propus, se constată că acestea nu rezolvă una dintre problemele apărute în procesul desfășurării evaluării integrității instituționale privind dreptul entității care realizează evaluarea integrității să efectueze vizite de documentare.

În plus, realizarea vizitelor de documentare derivă din dispozițiile art. 13 alin. (4) din Legea nr. 352/2013, care se referă la etapa a treia de evaluare și presupune analiza activităților vulnerabile, prin expertizarea actelor departamentale, a regulamentelor de activitate și fișelor de post ale agenților publici implicați în aceste activități, examinarea petițiilor și modalităților de soluționare a acestora, inclusiv problemele percepute de cetățeni în coraport cu entitatea evaluată.

Potrivit art. 13 alin. (4) din legea citată, „Etapa a treia se realizează prin descrierea riscurilor de corupție identificate la etapa întâi și, după caz, confirmate în cadrul testării integrității profesionale la etapa a doua a evaluării, precum și prin analiza factorilor de risc care sporesc probabilitatea materializării acestor riscuri. Analiza se face conform următoarelor tipuri ale factorilor de risc:

a) factori externi – factori de risc aflați în afara controlului entității publice;

b) factori interni – factori de risc organizaționali, de control și sancționare din sfera de control a entității publice, care sunt rezultatul acțiunilor sau inacțiunilor acesteia;

c) factori operaționali – factori ce apar în procesul de lucru în cadrul entității publice;

d) factori individuali – factori ce pot motiva un anumit agent public să admită manifestări de corupție și să acționeze contrar climatului de integritate instituțională.”.

Instituția care evaluează integritatea instituțională, prin prisma art. 9 alin. (2) din Legea nr. 352/2013, are obligația de a adopta și publica metodologia de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, în conformitate cu prevederile respectivei legi.

Potrivit Metodologiei de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, aprobată prin ordinul directorului CNA nr. 50 din 20.03.2018, vizita de documentare urmărește obiectivele de:

a) verificare a implementării politicilor și procedurilor anticorupție, inclusiv prin consultarea actelor departamentale interne aprobate și a înscrisurilor din registrele de evidență a avertizărilor de integritate, de evidență a cadourilor, a denunțurilor influențelor necorespunzătoare, a informațiilor cu privire la raportarea conflictelor de interese, analiza măsurilor disciplinare, analiza petițiilor cetățenilor și modalităților de soluționare a acestora;

b) verificare a implementării Standardelor Naționale de Control Intern, aprobate prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 189 din 05.11.2015, în vederea analizei procesului de management al riscurilor de corupție (registru instituțional al riscurilor);

c) analiză a activităților vulnerabile, inclusiv conformitatea actelor departamentale, regulamentelor de activitate și fișelor de post ale agenților publici implicați în aceste activități cu atribuțiile, drepturile și obligațiile entității publice.

	<p>Pentru remedierea deficienței invocate în analiza expusă <i>supra</i>, se recomandă completarea articolului 9 alineatul (1) din Legea nr. 325/2013 cu litera i) cu următorul cuprins:</p> <p>„i) de a efectua vizite de documentare la entitatea publică supusă evaluării integrității instituționale.”.</p>		
12.	<p>Direcția Generală Juridică La pct. 12 În textul propus pentru art. 24, atragem atenție la norma de trimitere „prevederile art. 20 din Legea nr.753-XIV din 23 decembrie 1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”, care nu este în vigoare. Legea nr. 753/1999 a fost abrogată la data 21.07.2023 prin Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Astfel, în textul normei art. 24 se va face referință la art. 29 și 30 din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.</p>	Se acceptă	Se acceptă, potrivit propunerilor Guvernului de la poziția 11 din Sinteză
13.	<p>Direcția Generală Juridică La pct. 13 Pentru claritate, propunem expunerea art. 25 alin. (1) în redacție nouă.</p>	Se acceptă	Se acceptă
14.	<p>Direcția Generală Juridică La pct. 14 În textul alin. (2) propus pentru completarea art. 26, atragem atenție la utilizarea expresiei „din casa instituției” și a expresiei „pot fi eliberate”. Textul necesită a fi revăzut în sensul utilizării terminologiei constante pentru a corespunde celei utilizate în alte acte normative.</p>	<p>Se acceptă Art.26 alin.(2) se propune a fi reformulat și expus în redacție nouă: ”(2) În scopul asigurării logistice a testului de integritate profesională, subdiviziunii specializate a instituției care evaluează integritatea instituțională, se eliberează mijloacele financiare pentru procurarea/închirierea bunurilor, serviciilor, necesare pentru susținerea situației virtuale a testului</p>	Se acceptă propunerile CNA

		de integritate profesională.”	
15.	<p>Direcția Generală Juridică Cu titlu de informare, reținem că soluțiile juridice prevăzute în prezentul proiect de lege nu vin să execute constatările expuse în Hotărârea Curții Constituționale nr. 37 din 07.12.2021. Curtea a constatat că „încheierea judecătorească pronunțată în baza articolelor 343⁸ din Codul de procedură civilă și 17 alineatele (2), (3) și (4) din Legea privind evaluarea integrității instituționale atribuie rezultatului testului de integritate profesională puterea lucrului judecat și afectează iremediabil drepturile funcționarului public testat de acces liber la justiție și la apărare.” În vederea evitării unui vid legislativ, Curtea a stabilit o soluție provizorie în hotărârea sa și a emis o Adresă Parlamentului în vederea modificării legislației în domeniul evaluării integrității instituționale în conformitate cu raționamentele hotărârii pronunțate. Remarcăm că până la etapa actuală nu au fost operate modificări în acest sens, astfel, creând incertitudini și impedimente în procesul de aplicare a Legii. Conform informației expuse în Raportul de evaluare ex-post de impact a Legii nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale „la problema abordată Ministerul Justiției a informat că a inițiat procesul de elaborare a proiectului de lege pentru modificarea Codului de procedură civilă nr. 225/2003 având ca obiect de reglementare înlăturarea neajunsurilor și ajustarea cadrului normativ, precum și asigurarea executării unor hotărâri ale Curții Constituționale. În cadrul acestui proiect de lege se vor opera modificări și în Legea nr. 325/2013 în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 37/2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 325/2013 și din Codul de procedură civilă nr. 225/2003.”</p> <p>Prin urmare, având în vedere importanța menținerii legalității, stabilității și predictibilității actelor normative, propunem continuarea analizei și integrarea modificărilor propuse de Ministerul Justiției în prezentul proiect de lege. Este esențial să se asigure coerența și claritatea textului actului normativ pentru a evita</p>	<p>Precizare</p> <p>Centrul Național Anticorupție a propus de mai multe ori crearea pe platforma Ministerului Justiției a unui Grup de lucru în vederea revizuirii Legii nr.325/2013 în scopul eficientizării procesului de evaluare a integrității instituționale și în continuare este disponibil pentru conclucrare.</p>	<p>Se vor înainta propunerile respective Ministerului Justiției</p>

	<p>interpretările eronate. De asemenea, considerăm oportună evaluarea posibilității de comasare a proiectelor, astfel încât să obținem un cadru legal unitar și corespunzător.</p> <p>În concluzie, propunem o abordare echilibrată, care să integreze modificările Ministerului Justiției în prezentul proiect de lege.</p>		
16.	<p>Guvernul Republicii Moldova/Amendamentul deputatului L.Carp</p> <p>Se înaintează cu titlu de propunere următoarele intervenții în legislație, care ar realiza o raliere suplimentară a situației autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, precum și a întreprinderilor de stat și celor municipale/societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (dar și a angajaților acestora) la situația aferentă autorităților publice ordinare (<i>argumentarea detaliată este în Avizul Guvernului</i>):</p> <p>1. Articolul 3 alineatul (1) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, urmează a se completa cu literele e¹ , e²), e³) și e⁴) cu următorul cuprins:</p> <p>„e¹) angajații autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția angajaților care desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodăresc, tehnice, precum și a angajaților autorităților/instituțiilor publice din domeniul sănătății, culturii, educației și cercetării;</p> <p>e²) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor din cadrul instituțiilor publice bugetare, cu excepția persoanelor cu funcții de conducere care gestionează subdiviziuni cu atribuții în domeniul activităților auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodăresc, tehnice;</p> <p>e³) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor și persoanele cu funcții de control din cadrul întreprinderilor de stat și ale întreprinderilor municipale, societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, cu excepția persoanelor cu funcții de conducere care gestionează subdiviziuni cu atribuții în domeniul activităților auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodăresc, tehnice;</p> <p>e⁴) președinții și vicepreședinții partidelor politice, membrii organelor executive centrale ale partidelor politice, indiferent de</p>	<p>Precizare</p> <p>Obiecția autorului avizului excedă obiectul de reglementare a proiectului de lege privind modificarea Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.</p> <p>Astfel, decizia privind operarea acestor modificări ține de Comisia Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică.</p>	<p>Se acceptă propunerea Guvernului</p>

	<p>denumirea pe care o au acestea conform statutului partidului, care nu dețin alte funcții vizate în prezentul articol (prevederea de la această literă vine într-un context separat, legat de necesitatea creării premiselor practice pentru punerea în aplicare a unor măsuri discutate cu ocazia elaborării Planului măsurilor pentru limitarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice (deoligarhizare), referitoare la monitorizarea și verificarea corectitudinii declarațiilor de avere și interese personale întocmite de candidații la funcții electivă (în cazul apariției unor dubii rezonabile sau sesizări referitoare la date incorecte));”.</p> <p>2. La articolul 3 din Legea integrității nr. 82/2017, noțiunea de „agent public” urmează a fi completată cu textul „sau, după caz, persoana încadrată într-o entitate publică și care este subiect al declarării averii și intereselor personale în conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) lit. e¹⁾ – e³⁾ din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale”.</p>		
17.	<p>Guvernul Republicii Moldova</p> <p>Cu referire la titlul proiectului și tot cuprinsul proiectului legii, relevante sunt prevederile art. 42 alin. (5) și art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, ce stabilesc că la indicarea datei de adoptare a actului normativ se indică numărul de ordine, ca element de identificare, la care să se adauge anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”.</p> <p>Se va ține cont că, „sintagma” reprezintă o unitate sintactică stabilă, formată din mai multe cuvinte între care există un raport de subordonare, constituind o parte a unei propoziții sau a unei fraze. La schimbarea unor cuvinte din conținutul textului unui act normativ, pentru exprimarea corectă, se menționează despre substituirea „cuvintelor” respective, iar la schimbarea unor cifre, semne și cuvinte din conținutul textului unui act normativ, pentru exprimarea corectă, se menționează despre substituirea „textului” respectiv. Obiecția este valabilă și pentru alte cazuri similare din proiect.</p> <p>Complementar se va revizui întreg proiectul în vederea exprimării normative corecte a intenției de scoatere din vigoare a unor prevederi. Astfel, se vor utiliza în acest scop cuvintele „se abrogă” și nu „se</p>	Se acceptă	Se acceptă și vor fi operate modificările în procesul de redactare

	excluce". Sintagma „se exclude” se utilizează doar în cazul excluderii unor cuvinte, sintagme, propoziții.		
18.	<p>Centrul Național Anticorupție (potrivit Raportului de expertiză anticorupție)</p> <p>Se recomandă completarea pct.6 din proiect cu norme care modifică art.18 alin.(5) și (6) după cum urmează:</p> <p>1. La alin.(5), textul „termen de 3 zile lucrătoare” se propune a fi substituit cu textul „termen de 5 zile lucrătoare”.</p> <p>2. Alin.(6) se propune a fi expus în următoarea redacție: „(6) Versiunea depersonalizată a raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale este făcută publică pe pagina web oficială a instituției care evaluează integritatea instituțională, în termen de 5 zile din momentul transmiterii versiunii complete a raportului de evaluare în condițiile alin.(5)”.</p>	Se acceptă	Se acceptă
19.	<p>Centrul Național Anticorupție (potrivit Raportului de expertiză anticorupție)</p> <p>La pct.7</p> <p>Pentru a asigura o implementare eficientă a Legii nr.325/2013, și anume în ce privește factorii externi care generează riscuri de corupție, identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, se recomandă completarea proiectului cu reglementări privind obligația de înlăturare a factorilor de risc externi care generează riscuri de corupție, de către entitatea publică ierarhic superioară și/sau organul de autoadministrare, după cum urmează:</p> <p>1. La art.9 alin.(1) din Legea nr.325/2013, se propune completarea cu o literă nouă (d/1) cu următorul cuprins: „d/1) de a solicita de la entitatea publică ierarhic superioară și/sau organul de autoadministrare informații despre măsurile întreprinse în vederea excluderii factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care determină riscuri de corupție”.</p> <p>2. La art.9 alin.(2) Legea nr.325/2013, se propune completarea cu o literă nouă (c/1) cu următorul cuprins: „ c/1) de a prezenta entității publice ierarhic superioară și/sau organului de autoadministrare recomandări de excludere a</p>	Se acceptă	Se acceptă

	<p>factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care vor permite reducerea manifestărilor de corupție în rândul agenților publici”.</p> <p>3. La art.19 Legea nr.325/2013, se propune expunerea alin.(4), în următoarea redacție:</p> <p>„(4) În cazul riscurilor de corupție descrise în raportul privind rezultatele evaluării integrității instituționale, a căror apariție este determinată de factori de risc externi, entitatea publică va include în planul de integritate acțiuni indirecte, preparatoare în vederea diminuării acestor riscuri. Totodată, entitatea publică ierarhic superioară și/sau organul de autoadministrare va include în planurile anuale de activitate acțiuni directe de excludere a factorilor de risc externi identificați în procesul de evaluare a integrității instituționale, care determină riscuri de corupție”.</p>		
20.	<p>Comisia juridică, numiri și imunități</p> <p>Se propune examinarea pct. 10 din proiect prin care se modifică art. 22 sub aspectul tergiversării termenului de tragere la răspundere disciplinară.</p>	<p>Nu se acceptă Obiecția nu este clară. Totuși, vis-a-vis de termen reiterăm argumentele expuse la pct.8 din prezenta sinteză.</p>	<p>S-a luat act de argumentele CNA</p>
21.	<p>Centrul Național Anticorupție (potrivit Raportului de expertiză anticorupție) La pct.12</p> <p>Se recomandă de a substitui textul „art.44/1 al Legii nr.1104-XV din 06 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și art.20 din Legea nr.753-XIV din 23 decembrie 1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova” cu textul „art.44/1 din Legea nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și art.29 și 30 din Legea nr.136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”.</p>	<p>Se acceptă</p>	
22.	<p>Centrul Național Anticorupție (potrivit Raportului de expertiză anticorupție)</p>	<p>Se acceptă</p>	<p>Se acceptă</p>

<p>Se recomandă completarea proiectului cu prevederi care remediază deficiențele invocate în analiza expusă în Raportul de expertiză Anticorupție, după cum urmează:</p> <p>1. Articolul 9 alineatul (1) din legea nr.325/2013 se propune a fi completat cu o literă nouă litera i) care va avea următorul cuprins: <i>„i) de a efectua vizite de documentare la entitatea publică supusă evaluării integrității instituționale.”</i></p> <p>2. La articolul 12, se propune modificarea acestuia după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alineatul unic devine alineatul (1), - se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins: <i>„(2) Numărul entităților publice selectate pentru a fi supuse evaluării integrității instituționale de către Centrul National Anticorupție se stabilește în dependență de complexitatea structurii organizaționale a entității, numărul activităților vulnerabile selectate pentru a fi evaluate, precum și de resursele umane disponibile ale Centrului ”.</i> 		
<p>23. Autoritatea Națională de Integritate</p> <p>Completarea lit. e³ al art. 3 din Legea 133/2016, după cum urmează: e³) persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor din cadrul instituțiilor publice bugetare, cu excepția celor care conduc subdiviziuni ce desfășoară activități auxiliare – de secretariat, de protocol, administrativ-gospodărești, tehnice; în această redacție s-ar include: șefii de subdiviziuni din gimnazii, muzee, rezervații etc. din acest motiv propunem de adăugat "cu excepția celor din instituțiile publice din domeniile sănătății, culturii, educației și cercetării;"</p>		<p>Se acceptă și s-au operat modificările în proiectul redactat</p>

Lilian CARP
Președintele Comisiei

